

Lluitar pels drets del poble sahrauí a través de la no-violència

COMISSIÓ DE COOPERACIÓ

Antecedents del conflicte

El Sàhara Occidental era una colònia espanyola. El 1974, Espanya va prometre al poble sahrauí un referèndum d'autodeterminació, però finalment se'n va desentendre i, el novembre de 1975 va lliurar aquest territori al Marroc i a Mauritània. El poble sahrauí va denunciar aquest fet ja que aquest acord violava clarament el dret inalienable a la lliure determinació, contemplat per la Cort Internacional de Justícia, que rebutja les pretensions de sobirania del Marroc i Mauritània.

El 1975, el Marroc i Mauritània van envair el Sàhara. Les forces aèries marroquines van bombardejar pobles sahrauís, utilitzant napalm i fòsfor blanc en algunes ocasions. Això va fer que desenes de milers de persones sahrauís fugiren cap a Algèria, on es van construir camps de refugiats al mig del desert. Avui, més de 40 anys després, prop de 120.000 persones refugiades segueixen allà.

El Front Polisario –creat el 1973 com a moviment d'alliberament nacional, democràtic i anticolonialista, amb l'objectiu d'aconseguir la independència total del Sàhara Occidental– va iniciar una guerra de guerrilles després de l'ocupació militar. Mauritània va signar la pau el 1979, però amb el Marroc la guerra es va estendre durant 16 anys. Finalment i sota els auspicis de l'ONU, el Marroc i el Front Polisario van signar l'alto el foc el 1991. Des de llavors, el Front Polisario va iniciar una via pacífica i diplomàtica per exercir el dret a la lliure determinació i a la independència.

Aquest acord de pau estipulava la preparació d'un referèndum d'autodeterminació, que s'havia de dur a terme al cap d'un

Situació actual al sàhara

temps. Per a això, calia un cens que l'ONU tenia previst fer en unes poques setmanes, però a causa de les contínues traves imposades pel Marroc, el cens va trigar més de 8 anys a completar-se. Quan l'ONU el va publicar l'any 2000, el Marroc es va negar a acceptar-lo.

Situació actual

Avui, gairebé 26 anys després, el referèndum encara no s'ha celebrat i el Marroc controla un 80% del territori del Sàhara Occidental. Això inclou la quasi totalitat de les zones poblades, els dipòsits de fòsfats i els rics caladors pesquers. El 20% restant del Sàhara Occidental, controlat pel Front Polisario, és un terreny inhòspit del desert interior.

A més, el Marroc va construir –amb el suport de França i Israel– un mur que separa la part ocupada pel Marroc de la controlada pel Front Polisario, i que esdevé el mur més desconegut i llarg del món. Té més de 2.200 km i al llarg d'aquesta barrera es tro-

ba un dels camps de mines més grans del món: entre cinc i deu milions de mines antipersones i antitancs, que han provocat i provoquen cada dia noves víctimes, ja que les mines es mouen per la pluja o el vent que desplaça la sorra.

Des de la signatura de l'alto el foc el 1991, el Marroc incentiva la seva ciutadania a mudar-se al Sàhara Occidental, incrementant així les seves opcions d'èxit en una possible votació.

Cap país del món reconeix el Sàhara Occidental com a part del Marroc. Però els interessos dels seus aliats (els governs de França i els EUA, i les grans empreses espanyoles) fan que el Marroc no senti cap urgència per trobar una solució.

Al Sàhara Occidental, des de l'ocupació del territori per part del Marroc el 1975, tenen lloc sistemàtiques violacions dels drets humans. Hi ha un gran nombre de desaparicions forçades, tortures, detencions il·legals, manca total del dret de llibertat d'expressió, reunió i manifestació pública. Hi ha marginació i apartheid i una gran discriminació dels sahrauís a favor dels colons marroquins que s'han anat assentant en el territori. Més de 500 persones sahrauís segueixen "desaparegudes", possiblement sobrevivint com a presoneres polítiques. D'altres no se n'ha sentit parlar durant més de 30 anys. Les seves famílies han estat empresonades i torturades per intentar saber la veritat sobre el seu destí.

Davant d'aquesta situació, la comunitat internacional mira cap a una altra banda. Molts governs tenen un doble discurs sobre la qüestió del Sàhara Occidental. D'una banda, afirmen donar suport als esforços de les Nacions Unides per trobar una solució al conflicte, però per altra, estableixen

tractes comercials amb el Marroc dins el territori ocupat.

Actualment tot el procés polític està en un punt mort, i no hi ha perspectives que portin a una solució. Això, juntament amb la passivitat de la comunitat internacional, genera una forta frustració en la societat civil sahrauí i fa que una part important de la població reclami al Front Polisario el retorn a la lluita armada com a única sortida.

Projecte per l'Acció No violenta

Cap als anys 80, com a alternativa a la lluita armada, va néixer un moviment de resistència sahrauí no violent, que inclou personalitats de renom a tot el món. Avui en dia, però, aquest moviment està perdent poder enfront alternatives violentes. Com comenta Hmad Hamad, activista de drets humans a El Aaiún: “cada cop la situació és més greu, i crec que al final tornaran a les armes. La majoria de la gent, demana la guerra”.

És en aquest context que va sorgir un projecte realitzat per NOVACT (Institut Internacional per a l'Acció No Violenta): *Reforçant la visibilitat, capacitats i compromís de les noves generacions del Sàhara occidental amb la no-violència*, i que l'Ajuntament d'Alella ha finançat en una part.

L'objectiu és reforçar les capacitats dels activistes sahrauís joves per contribuir a una transformació no violenta del conflicte.

Perquè escollir la no-violència? L'Abida Mohamed, activista pels drets humans i una de les components d'aquest projecte, respon: “Enfront l'amenaça, l'instint bàsic és atacar o escapar, és el que fan els animals, però la no-violència et permet ser realment humà. No és necessari atacar, ni escapar, sinó que romans ben aixecat i t'enfrontes a l'oposat. La no-violència no és romandre aturat, sinó que consisteix en donar força al poder humà i no donar-la a les armes”.

Cal, per tant, que el poble sahrauí pugui exercir el dret internacionalment reconegut a la lliure determinació mitjançant un procés democràtic i lliure. La comunitat internacional, i aquí hi té un pes molt important l'Estat Espanyol, no pot romandre més temps impassible, calen accions contundents per part dels governs per instar el Marroc a complir les resolucions de Nacions Unides sobre la necessitat del referèndum. Mentrestant, iniciatives com la d'aquest projecte són vitals perquè l'espera no derivi en lluita armada i perquè, a la fi, el resultat valgui la pena, ja que com diu l'Abida: “Un dels objectius finals de la no-violència és que al final pot construir una societat ben sòlida, que conegui bé els seus drets i que garanteixi els seus deures. I això no ho podrà garantir mai la violència”. ●

Manifestació al Sàhara Occidental.

Formacions a Tindouf en no-violència.